

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Aron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Mély és őszinte fájdalommal tudatjuk lapunk tisztelt olvasó közönségével

Római Sz. Birodalmi
legidősb gróf széki

TELEKI DOMOKOSNAK,

az erdélyi gazdasági egylet alapító tagjának,

a magyar tudományos akadémia tisztelet tagjának, igazgató tanácsosának,
az erdélyi ev. ref. egyházkerület, a görgényi, marosi ref. egyházmegyék,
a maros-vasárhelyi főtanoda és egyházközség főgondnokának

élete 67-ik évében, májushó 1-én reggeli 1 órakor hosszas szenvedései után történt gyászszos kimúltát.

A boldogultban hazánk közérdekeinek egyik legfáradhatatlanabb, legönzéstelembb harezosa hullott el, ki nem csak fényes közpályáján, de gazdasága szerényebb körében is, mint kevesen, állta meg helyét!

A szigoruan számító, okszerű gazdának mintaképe volt ő — ép oly távol állva a fényűzés haszontalan pazarlásától, mint a zsugoriság kicsinyes fukarkodásától: halálával a szó legnemesebb értelmében egy valódi főúr, egy utánzásra méltó példa gyanánt tündöklő nagybirtokos elvesztését fájjaljuk!

A hálás kortárs és utód kegyeletes érzelme alkosson neki hazafias kebelben el nem évülő emléket: „aere perennis!”

Néhány szó a phylloxeráról.

A „Természettudományi Közlöny“ legújabb (áprilisi) számában Dr. Horváth Géza érdekes cikket közöl: „A phylloxera kérdés jelen állásához,“ melyből szószerint átvesszük a következő, részint e kártékony rovar fejlődési s tovaterjedési módjára, részint az ezen ügybeni teendőkre vonatkozó részleteket:

A legelső feladat volt a phylloxeránál: a kártékony rovar életmódját minden phasisában felderíteni. Ez pedig épen a phylloxeránál a legnagyobb nehézségekkel járt. De a tudomány emberei nem csüggedtek; ernyedetlen buzgalommal és szíves kitarással tanulmányoztak és kutattak nyomról-nyomra mind a helyszínén, mind a laboratoriumokban. Csaknem minden évben újabb és újabb adatok kerültek napvilágra s a dolog ma végre ott áll, hogy a polymorph rovar szövevényes életmódjának immár minden egyes mozzanatát alaposan ismerjük.

Az utolsó és gyakorlati szempontból a legfontosabb felfedezést a múlt évben a párisi Collége de France tudós tanára Balbiani tette. E felfedezést Girard a „Petites nouvelles entomologiques“ múlt évi október 15-iki számában kivonatban, majd bővebben a francia gazdasági egyesület közlönyében ismertette.

Balbiani, miután már előbb egy könnyebben megfigyelhető rokon fajt, t. i. a tölgy phylloxeráját, kifejlődésének minden stádiumában pontosan megvizsgálta, a rajta szerzett tapasztalatok nyomán indulva aztán a szőlőtöke pusztítóját is tanulmányozni kezdte. Tanulmányai folyamában azt találta, hogy a szőlőleveleken tartózkodó szárnyas phylloxerák a nyár vége felé a levelek alsó lapjára és a szőlővesszők alsó kérgére kétféle nagyságu petéket tojnak, a melyekből aztán mind szárnyatlan hímek és nőtények bujnak elő. E külön ivaru állatok némileg a gyökereken élő állatokhoz hasonlítanak; csak hogy szívesebben nem táplálkoznak és csak néhány napig élnek, a mig t. i. a párosodást és a peterakást elvégzik, — tehát csupán csak szaporításra vannak alkotva. A nőtények a megtermékenyítés után a szőlővesszők és a töke kérgére egyetlen egy nagy, hosszukás (0,28 millim.

hosszu és 0,13 millim. széles), zöldsárga petét raknak le.

Balbianinak e szép felfedezése kezünkbe adja a fegyvert, melynek segédelmével mindenekelőtt az eddig még phylloxera-mentes szőlők továbbra is megóvhatók lesznek. Azt, hogy a felszínen tartózkodó szárnyas phylloxerák valamely szőlőt egyáltalában meg ne szálljanak, soha sem fogjuk ugyan elérhetni; de ezek ott említésre méltó károkat szerencsére úgy sem ohozhatnak. Nem csak azért, mert a növénynek csak egy mulékony szervén, a leveleken élőködnek, hanem, mert a felszínen az időjárás viszontagságainak és más élősd rovarok támadásainak szabadon levén kitéve, tulszaporodásukat már maga a természet is kellőleg korlátozhatja*). Ily esetben tehát egyedüli feladatunk csak az lehet, hogy ama nagy petékből kikelő szárnyatlan phylloxeráknak lefelé vándorlását a tőkén megakadályozzuk és meggátoljuk, hogy a gyökereket megszállják s ott aztán a tulságig felszaporodva, az egész szőlőtöket tönkre tegyék.

Ép oly egyszerű, mint olesó szer erre nézve egy 10—15 centiméter széles kátránygyűrű alkalmazása a tőkére közvetlenül a föld felett.

Ha a kátrányozás — a mibe legkevésbé sem kételkedem — céljának csakugyan meg fog felelni, könnyen beláthatjuk, hogy Balbiani felfedezése az egész phylloxera-ügyben nevezetes forduló pontot képez. — A kátrányozás által a phylloxera-mentes területeket már meg fogjuk védhetni. Ez az egyik vivmány. A másik az, hogy a kátránygyűrű segítségével a már tényleg megszállott szőlőket is meg lehet még majd menteni az elpusztulástól. Eddigelé mindenféle irtószer és volt volna bár a legkitünőbb, ha hatott is, de hatása mindig csak mulékony, csak ideig-óráig tartó volt. Nagyon természetesen. Mert ha a gyökéren élő rovarokat ki is irtották, a gyökér a felszínen tanyázó nemzedékek részéről azért még mindig újabb és újabb invasióknak volt kitéve. A kátránygyűrű azonban ezt lehetetlenné fogja tenni; újabb invasiók nem fognak történhetni; a gyökéren élő rovarok iszlál-

*) Ha a szárnyas phylloxerák mindameltt tulságosan felszaporodnának, velök sokkal könnyebben lehetne elbánni. A levelek gubacsos kinövései ugyanis könnyen elárujják jelenlétüket s azért előforduló esetben nem sok fáradságba kerülne azokat összegyűjteni és megsemmisíteni.

va lesznek és új bevándorlások által nem fognak szaporodhatni.

Balbiani azt hiszi, hogy az ekként elzárt phylloxerák a gyökereken majd aztán önmaguktól is ki fognak veszni. De ez nem valószínű. Helyesebb úton jár nézetem szerint Girard és én is tökéletesen osztom véleményét, hogy a phylloxera-lepett szőlőkben a tőkék kátrányozását még azonkívül a föld alatt pusztító rovarnak közvetlen irtásával kell egybekötni.

De az a kérdés, vajjon melyik irtószerhez folyamodjunk? Oly csodaszer, mely semmi fáradsággal egyszerre mintegy varázsütésre képes legyen a phylloxerát megölni, eddig még nem létezik és talán nem fog létezni soha. Oly szert azonban, mely kellő elővigyázattal és gondossággal alkalmazva, egyelőre kielégítő eredményeket szolgáltat, már most is ismerünk. A kipróbált szer: a szénkéneg.

Girard említi, hogy Charente-megyében a szénkéneggel való öntözés kielégítő eredményekre vezetett; azonban siet hozzátenni: „de a birtokosok felügyelete és nem a magukra hagyott munkások hanyagsága mellett.”

De, hogy a kátránygyűrű feladatának valóban megfelelőhessen a gyökerek elszigetelése csakugyan tökéletes legyen, nem szabad még egy fontos mellékkörülményt sem figyelmen kívül hagyni. Említettem, hogy ama nagy peték, melyekből a gyökerekre levándorló rovarok származnak, Balbiani észleletei szerint, mindig a szőlővesszők és a szőlőtőke kérgére vannak lerakva. Ha már most a szőlő metszése után e petékkal megrakott vesszők magában a szőlőben a földön fekvő hagyatnak, a kikelő rovarok, a tőkéknek még oly gondos kátrányozása dacára is, természetesen, mégis csak a földbe s onnan a gyökerekre kerülhetnek. Ennek megakadályozására czélszerű lesz tehát a lemetszett venyigéket nem hagyni a szőlőben, hanem metszéskor azonnal mind szákokban összegyűjteni és gondosan elégetni.

Mindnyájunk előtt ismeretes továbbá, hogy a phylloxera terjedése nagyobb távolságokra a szárnyas alakok közvetítése által, a levegőben történik; csekélyebb távolságokra azonban a gyökereken élő nemzedékek a föld alatt is képesek tovaterjedni. A szárnyas phylloxerák elszállingózását meggátolni

nem áll hatalmunkban. De a gyökereken élők szétterjedésének a föld alatt útját lehet állni és el lehet érni, hogy a szomszédos phylloxera-mentes területek a veszedelmes vendégek megszállása ellen biztosítva legyenek. Erre nézve azt ajánlották, hogy a már meglepett szőlőket jó mély árkokkal kell körülkeríteni s ezen árkokat aztán kátrányos gypszszel megtölteni. Én azonban sokkal egyszerűbbnek, olcsóbbnak és mindamelllett szintén célravezetőnek tartanám: az árkokat gipsz helyett kiégett kőszén-salakkal, a minő minden gyár és nagyobb vaspálya-állomás közelében, mint hasznavehetetlen anyag, halomszámra hever, színig megtölteni. Az óhajtott eredmény bizonyára így sem fog elmaradni.

Az eddigiekből kitűnik, hogy minő álláspontot foglalok el a parasitismus kérdésében általában és a phylloxera ügyben különösen. Én a főszólyt mindig magának a kártékony rovarnak közvetlen irtására fektetem; míg a H. O. által oly kizárólagosan hangsúlyozott rationalis művelést, bár szintén fontos, de csak másodrendű feladatnak tartom.

Ezekből kifolyólag javaslataimat a következő pontokban foglalhatom össze:

a) A phylloxera által már erősen megtámadott szőlők kivétel nélkül kiirtandók és megsemmisítendőek.*)

*) A phylloxera-veszély tárgyában f. évi február 18-án Budapesten a közteiken tartott értekezlet szintén a megszállott szőlők irtása mellett nyilatkozott. Az irtás módzataira nézve azonban a vélemények megoszlottak. Az értekezletben részt vett szakférfiak egy része a kiirtandó területek rigolozását, a tőkéknek és gyökereknek teljes kiszedését és a talajnak szénkéneggel való megmérgezését ajánlotta. Más oldalról ezen irtási mód ellen azt a kifogást tették, hogy a leggondosabb kiszedés dacára is még mindig maradnak a földben egyes gyökérrészek, melyek a forgatás által a felszínhez közelebb hozatván, könnyen tovább sarjadhatnak és következésképp a phylloxerának is még mindig új táplálékot nyújthatnak. A nézetek ezen eltérése mellett a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium jónak látta e tárgyban még egyes, az értekezletben részt nem vett szakemberek véleményét is kikérni. Minthogy csekély személyem is azon megfigyelésben részesültem, hogy ez ügyben megkérdezett, itt látom helyén a vitás kérdésben szintén nyilatkozni.

Részemről teljesen meg vagyok győződve, hogy az ajánlott irtási mód a legbiztosabban célhoz fog vezetni, és hogy a felhozott ellenvetések a gyakorlatban alaptalanoknak fognak bízonyulni. A szénkéneg — mint már kifejtettem — elegendő biztosítékot nyújt arra nézve, hogy gondos és a talaj minőségének megfelelő alkalmazása mellett, a földben tanyázó phylloxerák kipusztulnak. De ha egyesek talán mégis életben maradnának (a mi erősen megtámadott szőlőkben igen valószínű), nagyobb biztosságot okáért tanácsos lesz a kiirtott szőlőterület újóli beültetését legalább egy vagy két évig elhalasztani és addig rajta valami más növényt termesztetni. Ezen

b) A kevésbé meglepett szőlőket mindenekelőtt köszénsalakkal megtöltött árkokkal kell bekeríteni; az egyes tőkétet kátránygyűrűvel ellátni, a talajt pedig szénkén-ggellel kezelni. A levágott szőlővesszők mindig azonnal eltávolítandók és elégetendők.

c) Oly szőlőkben, melyekben a phylloxera ugyan még nem mutatkozott, de a melyek a megszállítás veszélyének ki vannak téve, valamennyi tőkére kátránygyűrűt kell alkalmazni.

A kátrányozást legegyszerűbb lesz mindig késő ősszel, szüret után végezteni; minthogy a szőlővesszőkre és tőkékre rakott nagy peték valószínűleg áttelelnek és csak a jövő tavasszal kelnek ki; a gyökerekre való lefelé vándorlás tehát valószínűleg szintén csak kora tavasszal történik.

d) A külföldi szőlővesszők behozatala vagy egészen eltiltandó, vagy legalább a legszigorubb ellenőrzés alá veendő.

e) A szőlőtőke ellentálló képességét a talaj javítása és okszerű művelés által lehetőleg fokozni kell.

Ez utóbbi pontra nézve tehát a H. O. által kifejtett elvekkel tökéletesen egyetértek. Mindazt, a mit H. O. a talaj javítására és a szőlőtő megedzé-

idő alatt az irtásnál még megmaradt egyes szőlőgyökérrostok is tökéletesen elfognak rothadni és velök együtt egyszersmind az utolsó phylloxera maradványok végkép kiveszni. — Az ajánlott körülárlást és az ároknak köszénsalakkal való megtöltését, természetesen, már mindjárt eleinte az ily területeken sem volna szabad elmulasztani.

sére felhozott, magam is hiszem és vallom és egy betűig aláírom.

De van H. O. cikkeiben még egy más dolog, melyben nézeteink szintén tökéletesen találkoznak. Tökéletesen egyetértek vele ugvanis abban, hogy a szóban forgó kérdésnek tisztán állattani oldalával szakértők — és ne dilettansok — bizassanak meg. Sőt még egy lépéssel tovább megyek.

Franciaországban egy állandó phylloxera-bizottság működik. Nézetem szerint nálunk is az egész phylloxera ügyet egy a kormány, akadémia, természettudományi társulat és gazdasági egyesület képviselőiből álló vegyes bizottságra kellene bízni, mely aztán minden idetartozó kérdésre nézve a legilletékesebb forum lenne. E bizottság feladata lenne nemcsak a phylloxera kérdést általában tovább tanulmányozni, hanem az országban előforduló minden egyes esetet ezoros figyelemmel kísérni és minthogy a fentebb említettek szerint a tekintetbe veendő viszonyok és alkalmazandó rendszabályok esetről-esetre változhatnak, feladata lenne egyszersmind minden egyes esetnél az épen megfelelő legalkalmasabb óvintézkedésekről gondoskodni. Egy ily állandó phylloxera-bizottság szakértelme aztán, remélem, birna annyi nyomatékkal, hogy a határozatai alapján kiadandó kormányrendeletekben a hazai szőlőtirtokos közönség is kellő bizalmat és teljes megnyugvást találhatna.

T A R S A L G Ó.

Közgyűlés 1876. ápril hó 10-én.

(Folytatás.)

68. Egyleti titkár Gamauf Vilmos az egyleti köztelek jövődöbeli kezelését tárgyazó következő indítványt olvassa fel:

Tisztelt közgyűlés!

Az erdélyi gazdasági egyletnek köztelke fennállása óta évente oly tetemes deficiteket okozott, hogy indokolva látjuk azon több ízben felmerült törekvést ezen nagy mérvű hiányt megszüntetni, vagy legalább apasztani. Eddigi kísérleteink eredményre nem vezettek, mert túl nagy volt, a fogyasztással szemben, a kertü művelés alatt állott tér és így a költség is, mihez a kedvezőtlen évek fagykára és szárazsága is járult. Tekintve azt, hogy kertünk 19 év alatt 33,000 frt deficitet mutat fel — és így évente átlagosan 1740 frtot, a titkári fizetésnek a kert felügyeletére esendő részletét nem is számítva — ezen nagy költség az elért eredménnyel ma már nem áll arányban, mert

kerti terményeink, ha nem is magas, de illő áron adatnak el, a biztos és jó fajok terjesztése pedig ma már másünnen is lehetséges tehát a most is tartó nagy áldozatot teljességgel nem indokolja. Mint a titkári és pénztárvizsgáló jelentésből a t. tagtárs urak kivehették, köztelkünk 2415 frt deficitet mutat az elmúlt évről fel, nem vevén számba a kert vételárának kamatját, valamint a titkári fizetésből a köztelekre eső részletet sem. Ezen deficitből esik a gyümölcsenyésztésre kereken 74%, a szőlőre 26%. A jövedelem teszi a kiadásnak kereken 34%-át, a gyümölcsenyésztésre fordított költség után kereken 25% a szőlő költsége után kereken 51% bevétel esik, vagyis más szavakkal minden csemete négyszer annyiba, a szőlővessző kétszer annyiba kerül, mint mennyit érte kapunk.

Az eddigi rendszerváltoztatások nem vezetvén célra, 1872-ön kezdve egyrészt az olcsó munka biztosítása, másrészt országrészünk egy fontos érdekének előmozdítása céljából azon terv merült fel, hogy a köztelek egy a magas kormány

által felállítandó vinczellér és haszonkertész-képezde javára, osakis a tulajdonjog és az egyleti cég fenntartásával átenged- tessék, mely szép szándékot azonban fájdalom a kedvezőtlen finansziális viszonyok keresztülvinni nem engedték és félt, hogy egyhamar egyáltalában nem fogják megengedni! Eljött tehát az idő, midőn komolyan intézkednünk kell arról, hogy kertünket ha nem is jövedelmezővé, de semmi vagy legalább csekély kár- ral fenntarthatóvá kell tennünk, ha nem akarjuk, hogy ezután is ezen egyoldalú célnak áldozzák fel minden vagyonunkat, esetleg tőkénket is. Kertészeti szakosztályunk behatóan foglal- kozott e fontos kérdéssel és az általa kidolgozott munkálat alap- ján két módot ajánlhatunk a t. közgyűlésnek: megtartása a köz- teleknek saját kezelés alatt, a művelési területnek a fogyasztás- nak megfelelő apasztásával, mely rendszer mellett természetesen a kiadás is tetemesen apadna; vagy pedig kibérlése a köztelek- nek, mire alapos kilátásunk van. Mind a két módnak foganatosítása a választmány hatásköréhez tartozik ugyan, de miután a kibérlés felette fontos elvi elhatározást zár magában, választmány önként lemondott intézkedési jogáról és a t. köz- gyűlés bölcs ítéletére bizza az ügynek eldöntését. Mielőtt azon- ban a t. közgyűlés ez érdemben nyilatkoznék, bátrak vagyunk kertészeti szakosztályunk véleménye alapján azon vezéreket közölni, melyek szerint a bérleti szerződés megkötendő volna, megjegyezvén, hogy ezen feltételek mindegyikét nézetünk sze- rint conditio sine qua non gyanánt kellene tekinteni és p-dig:

1. Az erdélyi gazdasági egyesület tulajdonjoga csorbitatlanul és teljes mértékben fenntartandó.

2. Bérlo kötelezettség a gyümölcsfa és szőlőtenyésztést a keresletnek megfelelőleg gyakorolni, a fajok valódiságáért jót állani s az egyesület által első sorban ajánlott fajokból osemeteket és szőlővesszőket tömegesen előállítani.

3. Ezen cél elérése végett köteles a bérlo 1 hold faisko- lát alma, körte, szilva, meggy és cseresznye számára fenntar- tani, azt 200 □ öles táblákra 8 évi turnusra felosztani, az őszi és kajszinbarack számára külön 400 □ ölet négy táblában 4 évi turnussal berendezni, mely faiskolákban az említett tömeges előállítás eszközölnék.

4. A többi ajánlatos fajok oltógalyak árusíthatása céljá- jából anyafákban tartandók fenn, miért is külön anyafakert lesz legalább 200 anyafával beállítandó és fenntartandó, új fajták ki- próbálására pedig legalább 20 fajfa lesz rendelkezésre bocsá- tandó.

5. A borszőlővessző termelésére szánt, jelenleg 3 holdat tevő terület egyelőre fenntartandó, a fajok azonban a választ- mány és bérlo közös megegyezésével meg is változtathatók, a kereslet apadása esetén pedig a terület is kisebbre szorítható.

6. Az asztali szőlő táblák területe fenntartandó, esetleg szaporítandó és a kereslet igénye szerinti területen szőlő gyö- kereztető lesz beállítandó.

7. A fennmaradó terület, kerítésen kívül és belől, bérlo- nek szabad használatára engedtetnék át.

8. A köztelken levő összes épületek a bérlo használatába engedtetnek át, azoknak és a kerítésnek jó karban tartása az egyesület illetné.

9. A leltári tárgyak, a mennyiben a bérlo azokat átvenni óhajtaná jegyzék mellett adandók át és a bérleti idő elteltével vagy természetben és jó karban visszaszolgáltatandók, vagy pénz- értékük szerint megtérítendők.

10. Minden a köztelken termelt termés csakis e cég alatt: „Az erdélyi gazdasági egyesület köztelkéről, Kolozsvárt.” adható el, mely cég alá bérlonek szabadságában áll e minő- ségében nevét alajegyezni.

11. A bérleti idő huzamosabb tartamra tervezetik, úgy hogy a bérlo faiskolai turnusát legalább kétszer keresztülvihes- se, mint minimum tehát 16 év leone megállapítandó.

12. A részletek megállapításával és foganatosításával, va- lamint ezen vezéreleknek szigorú követelésének ellenőrzésével az igazgató választmány bizatnék meg.

Ezekben az előttünk lebegett irányeszméket röviden vá- zolván, kérjük a t. közgyűlés szives elhatározását.

Az erd. gazd. egyesület igazgató választmánya.

Közgyűlés élénk és tüzetes eszmecsere után szavazással consta- tált tulnyomó nagy többséggel elhatározza, hogy

a) az egyleti köztelek a kitűzött vezérelek alapján szak- értő bérlonek kiadható, elvárva közgyűlés, hogy az igazgató választmány az eredeti célt teljesen fenntartani s az egyesület szá- mára anyagi előnyöket is biztosítani kötelességének tartandja;

b) azon esetben, ha ezen vezéreleknek megfelelő bérlet létre nem jöhetne, elvárja közgyűlés, hogy a köztelek művelés alatt álló területének kisebb mértékre való szorításával a már elviselhetlen deficit is eltüntetessék, vagy legalább annyira le- szállíttassék, hogy az elért eredményyel indokolni lehessen.

69. Egyesületi titkár Gamauf Vilmos az egyle- tünk belsejervezetének reformálása érdekében beadott következő indítványt olvassa fel:

Tisztelt közgyűlés!

Tisztelt tagtársunk gr. Schweinitz Gyula ezennel előadan- dó indítványait, igazgató választmányunk ajánlólag terjeszti a t. közgyűlés elé.

Tekintve, hogy a mezőgazdaság, illetőleg nyerstermelés a kormány által mindeddig nem részesült kellő gondozásban és veze- tésben; tekintve azon körülményt, hogy egyesületünk egész belseő szervezete sem felel meg a kívánalmaknak; tekintve azon kör- ülményt, hogy egy nemzet kereskedelem és ipar nélkül nem állhat fenn, mivel csak értékeket fogyaszt, a nélkül, hogy ujakat termelne s így nyerstermelésünkre, mint a kereskedelem és ipar felvirágzásának alapfeltételére, különös gondot kell fordítanunk, sőt ez okon egyesületünk s a kereskedelmi s iparkamarák között belseő viszonyt kell létrehozni, a következő javaslatokat ajánljuk elfogadásra a tisztelt közgyűlésnek.

I. Az egyesület központi válsztmánya szakosztályokra osz- tassék fel s még pedig:

a) 1. szakosztály a közzgazdaság, statisztika és mezőgaz- dasági ipar számára.

b) 2. szakosztály a földművelés és növénytermelésre, be- leírva a gazdasági gépészetet és gazdasági vegytant.

c) 3. szakosztály a barom és lötenyésztésre.

d) 4. szakosztály az őrészetre.

e) 5. szakosztály a gyümölcsstermelés, kertművelés és méhészetre.

f) 6. szakosztály a szőlészetre és pinczekezelésre.

II. Elhatározandó, hogy a kereskedelmi s iparkamara elnöke s titkára a központi választmánynak és az első szakosztálynak rendes tagjává választatik.

III. A gazdasági egyesület által a helybeli iparkamara megkeresendő, hogy eszközölje ki, miszerint a gazdasági egyesület elnöke és titkára a kamarának szavazattal feljogosított tagjává lehessenek. A brassói iparkamarával írásbeli összeköttetés eszközözendő s e célra az első szakosztálynak meghagyatnék, hogy ez irányban tegye meg javaslatait a központi választmánynak, vagy pedig az egyesület valamelyik tagja bizatná meg, hogy bizonyos utasítások értelmében az iparkamarával alkudozásokba bocsátkozzék.

IV. És ha ily módon kölcsönös összeköttetésbe lépett az egyesület az iparkamarákkal, jövőre az egyesület a felsőbb hatóságokhoz intézendő minden kérését és véleményét, mely az ipar vagy kereskedelmet érdekli, küldje meg az erdélyi részekben levő kereskedelmi és iparkamarákhoz, hogy közéletünk e fontos közegei illően támogathassák azokat.

V. Miután az erdélyi hazarészre nézve végtelenül szükséges, hogy az ország részben mindenütt helyi egyesületek keletkezzenek s gazdasági tevékenységünknek a mi egyesületünkben levő központján csak oly ügyek tárgyaltassanak, melyek az erdélyi részeket általában illetik, minthogy pedig a létező egyes helyi egyesületek hivatásukat részint betöltik, részint saját kárukra hatáskörüket túllépik, a midőn a választmány arra utasítottatik, hogy működjék közre helyi egyesületek létrehozására, egyszersmint megbízatik, hogy azok számára, a mennyiben ujonnan kelteznek, mintaszabályzatot dolgozzon ki, a meglevő egyesületekkel pedig érintkezésben, illetőleg levelezésben álljon, hogy ez által az egyesületek közös egyetértő eljárása lehetővé tétessék s az egyesületeknek olyan javaslatai, melyek talán csak helyi értekel bírnak ugyan de megvalósításuk az egész ország érdekében áll, az erdélyi gazdasági egyesülethez a felsőbb hatóságnál leendő támogatás végett megküldessenek.

VI. A választmány megbízandó volna, hogy az ország minden részében köz- és mezőgazdasági levelezőket igyekezzenek megnyerni.

VII. Az egyesület a Királyhágotul országos gazdasági egyesületekkel és a helyi, valamint a külföldi egyesületekkel élénk közlekedésbe lépjen.

VIII. Tekintve, hogy az egyesület közlönye nem tölti be egészen feladatát, hogy a mezőgazdaság érdekében oktatólag hasson, az „Erdélyi Gazda“ a Bécsben megjelenő „Praktische Landwirth“ mintájára, hetenként megjelenő valóságos szakközlönyé lenne átalakítandó s jövőre is az egyesületi titkár által szerkesztendő. A terjedelmes szakközlemények az egyesület tevékenységéről, az egyesület egyes tagjainak nagyobb dolgozatai, a kitűzendő pályakérdésekre beérkezett dolgozatok időhöz nem kötött füzetekben jelennének meg, melyek a következő címet viselnék: „Közlemények az erdélyi gazdasági egyesülettől.“

Az ebből származó költségek fedezésének kérdését illetőleg az 1. szakosztály javaslatának alapján, az egyesület igazgató választmánya határozza.

IX. Az egyesület igazgató választmánya közvetlenül a közgyűlés után megalakul és a szükséges választásokat az 1-50 számú javaslatot illetőleg végrehajtja.

X. Tekintve, hogy a legelési jog az oly földbirtokon, mely korábbi alattvalók tulajdona az 1871. LIII. t. cz. 3. és 33. §§-ai értelmében a korábbi földesuraknak meg van tiltva és az előbbi alattvalók a korábbi földesurak földjén szintén az említett 33. §. által el vannak tiltva a legeltetéstől,

tekintve, hogy még más országokban sincs egészen végrehajtva a tagosítás, de azért a földbirtok szabad használata egyáltalán nincs veszélyeztetve,

tekintve, hogy a birtokrendezési és tagosítási eljárást helyesen szabályozó törvényünk még mind nem létezik, de ezen ügyek rendezése különben is számos évet venne igénybe: határozza el a t. közgyűlés, hogy a földmivelés-, ipar- és kereskedelem, valamint a belügyminiszteriumhoz kérvényt intéz az iránt, hogy hatóságilag intézkedjék az erdélyi részekben, hogy még a tagosítás keresztülvitele előtt a föld szabad használata végrehalárá teljesen biztosíttassék. Továbbá, kérvény intéztessék az igazságügyi és a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz, hogy a mező és erdő oltalmáról mielőbb törvényjavaslat alkottassék és az egyesület által már javaslatba hozott mezői törvényszékek mielőbb felállíttassanak.

Hasonlóan megkéretnék az igazságügyminiszter, hogy az országgyűléshez a birtokszabályozásról végre valahára törvényjavaslatot nyújtson be, illetőleg az egyesületnek a miniszteriumhoz és a képviselőházhoz már benyújtott törvényjavaslatát magas figyelmére sziveskedjék méltatni. —

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

Értesítés.

Az erdélyi gazdasági egyesület irodájában (belközéputca 13. szám földszint gr. Mikó Imre ur ő nmlga házában) folyó 1876 évi május hó 1-től a hivatalos órák hétköznapokon délelőtt 9 – 1 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 10 – 12 óráig fognak megtartatni.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának 1876. május hó 1-én tartott ülésének határozatából közli

Gamauf Vilmos,
egyesületi titkár.

* Halálozás. Rajka Péter, derék gépész hazánkfiát, ki széles körű szakavatottságával közelismerést és becsülést vívott ki, április hó 30-án kísértük örök nyugalomra Békeporaira!

* Az erdélyi pinczeegyesületnek egy nagyon életrevaló intézkedésének tartjuk azt, melyet erdélyi boraink megismertetése céljából legújában életbeléptetett. Az árjegyzékben elősorolt borokból ugyanis teljes collectió van összeállítva és 18 egész palack különféle fajú bor ára helyt Kolozsvárt pakkolással együtt 18 frt, míg 18 fél vagy kis palack különféle fajú bor ára pakkolással együtt 9 frt 50 kr. Megrendeléseket az erdélyi pinczeegyesület Kolozsvárt pontosan és gyorsan teljesít.

* Kiállítást fog rendezni 1876 őszén az aradi gazdasági egyesülettel szövetkezve az aradi kereskedelmi és ipar-

kamara és már előlegesen is felhívja erre az érdekelteknek figyelmét. A fariat iparczikkek és terményekre terjed ki s országos jellegű leend.

— A trágyalé mint hatékony és olcsó famáz. Moha, rovarok és ezek tojásainak távoltartása szempontjából ajánlatos tavasszal és nyáron száraz időben a fák kérgét éretlen tárgyaléval jól bekenni, ez a fákra ártalmas állatokat és növényeket kipusztítja s azoktól távol tartja (F. G.)

— Tévhit az időjárásról illetőleg. E tárgy fölött nem régebben dr. Schwalbe tanár érdekes értekezést tartott, melyből kiemeljük a következőket: azon esetek melyekben az időjárásról illető tévhit nyilvánul. ezerekre számíthatók. Legelőbb is az év bizonyos napjainak tulajdonítatik befolyás az időjárásra s ezen napok között főszerepet játszik a péntek. Ha gyertyaszentelőkor havazik, akkor ez a Felső-Pfalczban jót, Oldenburgban ellenben rossz időt jelent. Az állatok között a pókók, békák és pávák magatartását hozzák az időjárással összeköttetésbe, itt is megtörténik, hogy egy és ugyanazon jelenség egyik vidéken jót, a másikon rosszat jelent és itt azon szempontból indulnak ki, hogy az állatok érzékenyebbek az időjárás iránt, különösen a mi a levegő nedvességét illeti, de nem gondolják meg azt, hogy ez utóbbi általában igen csekély vagy semmi befolyással sincs az időjárásra. A harmadik tér végre a csillagászat tere, melynek segítségével szintén bepillantathatni vélnek a jövő időjárás viszonyaira. Itt első helyen a holdnak tulajdonítanak jelentékeny befolyást; ezt egyáltalában nem lehet csodálni, mert éppen a hold azon égi test, mely legjobban szemünkbe ötlék. A tudomány azonban világosan bebizonyította, hogy a holdnak úgy melege mint vonzereje, azon két jelenség, melyen ezen tévhit leginkább alapul, oly annyira csekély, hogy lehetetlen nekik a föld időjárására való behatást tulajdonítani. Ha végre azt hitték, hogy ugynevezett gyógyszerekkel, mint pl. egy kígyó felakasztása s több efféle által az időjárásról tetszés szerént meg lehet határozni, hogy a tengerészek futtyentése szelet, az ágyudörgés esőt idéz elő, ezek oly jelenségek, melyek ellenbizonyítékra nem szorulnak. De a közélet ugynevezett időjárás szabá-

lyai is már csak azért is csálékonyoknak bizonyulnak, mert általában érvényes tételeket állítanak fel, az időjárás pedig a különböző vidékekhez képest igen különféle lehet. E tekintetben igen sokat lehetne tenni az által, ha a naptárak, melyeket értekező épen ezen tévhitek terjesztőinek jelez, észszerűen átalakítottatnának; de a német tengeri őrtornyokból közzétett időjárás jelentések is igen alkalmasak e téren felvilágosítólag hatni. [F. E.]

* Piaci árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy lapunk zártáig Brassó Naszód, Torda és Vajda-Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Luczerna,
Lóhere,
Bükköny,
Takarmányrépa
Pignoletto, szirmiai, és
doutonkorn törökbuzák,
külömbféle takarmány füvek
és „Early Rose“ burgonya kapható
jutányos áron

TAUFFER FERENCZ

magkereskedésében

Kolozsvárt.

(3)

(18—52)

Hirdetések.

Jelzálogkölcsonőket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5 $\frac{1}{4}$ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módokat mellett gyorsan eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános

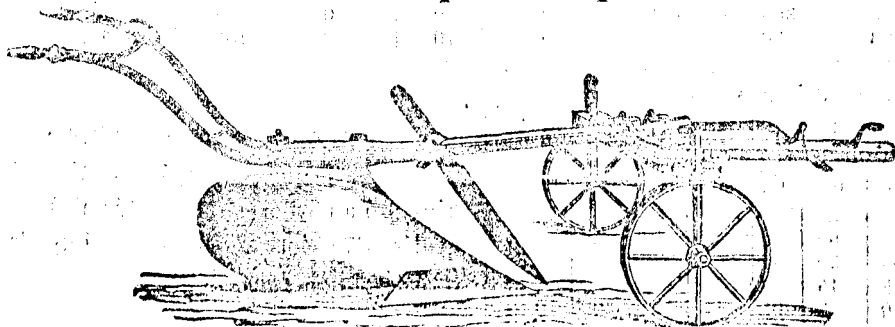
(4) (9—26) „Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, belmonostorutca, 19. sz.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1—4 óráig)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitérő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(10—26)

A kir. szab.

AZIENDA ASSICURATRICE

főügynöksége.

A kir. szab. Azienda Assicuratrice alólir tt főügynökségének van szerencséje ezennel tudatni, hogy fel van hatalmazva mindennemű biztosítási ajánlatokat u. m.

- a) ajánlatokat tűzkárok ellen,
- b) „ jégkárok ellen,
- c) „ az ember életére, gyermek ellátási és nyugdíjbiztosítási ajánlatokat

a legelőbb díjakért elfogadni.

E társulat a birodalomban legrégebb, fennáll 1822. óta, biztosítási tőkéje **tizenkét millió forint**, eddig **száz millió forint**on felül fizetett károkat.

Kik vidéken megbízható ügynökököl ajánlkozni óhajtanak, sziveskedjenek alulirthoz fordulni.

Bővebb felvilágosítással szolgál
(16) (1—3)

a kolozsvári főügynökség.
Ügynökségi helyiség belmonostorutca 19. szám.

Piaczi árak.

A h é t i v á s á r		Egy hectolter (=162 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)	1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)	
h e l y e	n a p j a	tiszta b u z a	elegy b u z a	roz s	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n											
Beszterce	april. 2.	650	476	330	—	200	—	330	180	320	30
Brassó	april. 7.	610	480	320	350	294	280	—	—	—	36
Csik-Szereda	april. 26.	700	563	425	375	309	400	370	140	137	30
Deés	május 2.	675	625	450	—	250	225	520	155	450	32
Déva	april. 29.	690	555	520	465	740	340	230	145	136	32
Erzsébetváros	april. 29.	550	440	350	—	300	240	280	150	300	32
Gy.-Sz.-Miklós	april. 29.	650	585	350	350	240	325	255	80	—	32
Fogaras	april. 28.	485	400	295	—	260	260	280	120	480	32
K-Fehérvár	april. 29.	740	578	464	—	—	260	400	140	300	36
Kolozsvár	május 4.	650	440	380	—	250	240	220	110	360	40
M-Vásárhely	april. 27.	548	316	370	270	210	220	270	50	325	32
Naszód	april. 6.	720	600	330	330	260	280	400	250	125	28
Nagy-Enyed	april. 27.	635	500	350	—	400	230	300	60	444	32
N.-Szeben	május 2.	590	440	350	410	280	280	240	—	350	35
S.-Sz.-György	april. 27.	650	580	360	410	300	360	500	100	220	34
Szamosújvár	május 1.	720	460	450	—	270	210	300	75	400	34
Sz.-Régen	april. 27.	550	350	342	300	254	240	175	75	280	24
Sz.-Udvarhely	május 2.	600	425	340	—	260	320	250	100	300	36
Torda	april. 15.	660	500	360	300	270	230	250	120	1100	32
V.-Hunyad	april. 22.	550	428	370	—	250	270	200	100	600	36

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.

10/10 lap	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	széri hirdeteskör											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

Teleki Domokos gyászjelentése. — Né-hány szó a phylloxeráról. — Társalgó. — Köz-gyűlés 1876. április hó 10-én. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.